

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Amoris amicitiae Dei inæqualitas, quæ de facto est, statuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

in materia diuersa, satisfacerent. Respondeo ergo ex dictis pro constitutione libertatis deceptorum, & volitionum diuinarum adequata per Deo prorsus intrinseca: ad motionem pure intentionalem, qua talem opus non esse physica actione aliquid denuo physice in rebus adducere, & realiter diuersum ab eo, qui se intentionaliter mouet, eiusque motui pure intentionaliter potentia, vt patet in potentia intentionali purastam intellectualem, quam volitione diuina eiusque actibus realiter, & suis potentis, & Deo per illos se intentionaliter mouente identificatis, vt ostendi Contr. de scient. d. 2. inde etiam absque vlla intrinseca reali variatione posse Deum amorem liberum, vel plures in omnes, sibi adæquate intrinsecos concipere, vel omittere, quia aliquid reale ipsi, eiusque voluntati, aut amoris eorum accessu adderetur, aut defectu periret: ostendi contra. hac 4. de constitutione actuum liberorum Dei disputans: quia motio illa libera, cum intentionalis pura sit, nihil diuersum realiter ab eis esse debet, vel asserere: vnde ad præfens eadem ratione respondendo: liberam affectionem Dei erga creatura motionem pure intentionalem esse: quare amor Dei, nil reale addere, vel minuire inæqualitate sua, siue maioritatis, siue minoritatis affectui, nec infinitati physice simpliciter, & è genere suo amoris diuini derogare; quin iu eius indiuisibili concepta includi: quia, qua diuinus amor est, omni amor, quoad substantiam, & modum libertatis magnitudinis, quem habet à Deo primum ab æterno concipitur; & in alia rerum peristat cum libertate, & modo, quos tunc intentionaliter haberet, absque vlla physica sui mutatione conciperetur: quæ, vt melius penetrantur, dicendorum ibi repetenda lectio, vel refutanda memoria est.

CERTAMEN III.

Amoris amicitie Dei inæqualitas, que de facto est, statuitur.

I. Inæqualitatis examinanda de facto amoris Dei erga creatura, exhibenda eorum clementia est, qui apud suum confutorem Origenum in Philocalia, seu amore pulchri. cap. 20. aiebant, bruta, quam homines Deo esse chariora: quia minore viuunt labore, mundumque subinde propter bruta, non propter hominem factum esse. Hi, vt reor ex illorum versutiorum secta erant, qui felicitatem hominis in indolentia constituebant: erroris huius inter viginti duos Philosophorum circa nostram beatitudinem meminere Augustinus de ciuitate Dei, & Ecclesiastes, qui in eis ex iustitio confutandis totus ad literam est, ostensurus in nulla mundi huius te nostram esse beatitudinem: indolentia errorum beatissimum, ex quo in præsentem belluini illi homines decurrunt obiter, quasi per contemptum, confutat, cap. 9. verbis illis: *melior est canis viuus leone mortuo*, & cap. 10. *Mulx morientes perdunt suauitatem unguentis*, & tamen nihil indolentius mortuis est, qui nec cogitatione malorum, neque eorum perpessione possunt variari: cum certum sit nihil viuentibus dolentius mortis posse in hoc mundo contingere; nec quod ita radicitus omnem ipsi incunditatem, ac oblectamentum deradat siue scientia, vt 9. cap. ait: siue sensibilem vt veritas capitis decimi: qui ergo beatitas nostra esse potest in indolentia, que non nisi per summam mortis infelicitatem potest perfectissime adquiri; nam viuentibus omnimoda indolentia, siue ex rerum studio, siue ex possessione, &c. contingere nequit: & quidem rupes, & insinuat omnia hominibus, & brutis beatiora Deo esse essent longe, vt isti delirabant chariora: siquidem laboris non solum minus habent, sed nihil: imò naturæ, & essentia eorum aliquid, vel doloris, vel laboris habere repugnat: quare, & essentia sua summam felicitatem haberent, & apud Deum gratiam, præ creatis ceteris, summam. Postrema erroris huius pars expressis scripturæ locis datis certam. 2. num. 8. aliisque pluribus

aduersatur, & naturali rationi, iuxta connaturalem rerum prouidentiam, qua deteriora propter perfectiora amari, eorumque vltibus destinari natura sua debent: id quod, & ratio naturalis dicit, & Aristot. docet frequentissimè: ait quippe 2. Physicorum, cap. 24. *Non enim quodvis vltimus finis est, sed id, quod est optimum: inferiuscule: utitur, quia omnia sunt gratia nostra: sumus enim nos quodammodo finis*: Rursus quod propter se eligendum eligibilis est eo eligendo, quod est propter aliud: & finis ita, qua sunt ad finem eligibilibus videtur esse, ait. 3. Topicorum. c. 1. loco 4. & 12.

2. Ex his patet hominem, & quamvis rationalem creaturam irrationalibus de facto esse Deo chariorem, magisque ab ipso amari: inter rationales vero creaturas; constat secundo, Prædestinatum, vt sic, amplius amari, quam reprobum ex locis datis etiam certam. 2. numer. 8. & iustum vt sic magis quam peccatorem. Dixi autem vt sic: cum enim contingat sæpè & prædestinatum aliquando peccatorem esse, & esse aliquando iustum, etiam prædictum: nec dubium sit quin comparato quouis iusto pro tempore, quo iustus est, cum peccatore quouis pro tempore, quo iniustus est atque in peccato existit (verbi gratia Saule prædicto autem inobedientiam, & Dauidæ prædestinato, tamen homicida, & adulter existente) charior Deo sit prædictus pro suo iustitia tempore quam pro tempore sue iniustitie prædestinatus: siquidem, pro tunc prædictus Dei amicus absolute, Deique absolute inimicus, pro suo illo tunc Dei prædestinatus existit, dubium esse adhuc, & solummodo esse potest: an amor, quo indubitanter pro aliqua duratione huius vite sue exigua, & ad vitam extremam tantum siue diuturniore prædestinatum amat amore quo prædictum, etiam toto ante extremam vitam sue tempore iustum, amat in se & denominatione vera maioris absolute amoris debeat præualere?

3. Sit tertia conclusio. Deus absolute & simpliciter loquendo magis amat quemvis prædestinatum etiam aliquouis maiori vel minori tempore peccatorem, quamlibet prædicto quouis etiam tempore iustum: ita Magister in 3. d. 32. siue S. Bonauentur. dub. 3. lit. Durandus quæst. vn. a. 3. siue Richard. a. 2. quæstion. 2. Carthusi quæstion. vn. col. 3. S. Thom. quæstion. vn. a. 3. & 1. p. quæstion. 20. a. 4. vbi Caiet. Molin. Valent. Valquez & reliqui interpretes, estque vel tacite vel expresse communis Theologorum Conclusio, quauis methodo scribentium, & nostri Ruiz d. citata sect. 13. Probatur Conclusio: quia amor, ex quo donum, & bonum absolute alicui, quam alius donatur maius, maior absolute est; atqui dona gratiæ, & gloriæ, quæ cuius prædestinato aliquandiu peccatori donantur maius bonum, & donum Dei absolute sunt, quam bonum quoduis, etiam intensissimorum donorum, gratiæ pro sepe toto vite tempore donatum iusto prædicto: ergo amor, ex quo illud prædestinato peccatori donatur, maior absolute amor est illo, ex quo donatur iusto prædicto. Maior constat ex certam. 1. Minor probatur, quia boni, & doni, sicut & mali, magnitudo, non tantum ex intentione crescit, quantum ex perpetuitate, vt in bonis visibilibus, & ad breue tempus quantumvis magnis, datis mundanis, vel potius commodatis, & mediocribus perpetuo donatis patet: clariorque, atque ad rem, est à contrario, oportunius in malorum estimatione, præsertim æternæ durantium in inferno, etiam remississimorum penarum: atqui dona gratiæ supernaturalia, quantumvis remissa, atque extremo vite tempore à Deo donata in perpetuum seruanda, nusquamque deinceps amittenda, ac insuper suprema beatitudo longe reliquis donis supernaturalibus maius, in æternum etiam donatur; prædicto autem cuius dona gratiæ, quantumvis multa, & magna de se amissibilia breuique (nempe vite sue curriculo, quantumvis que longæ, breuissimæ) amittenda donantur: ergo bonum, quod datur prædestinato cuius peccatori, longè maius est eo, quod à Deo donatur cuius iusto reprobo, eodemque discursu patet, amorem hunc maiorem erga prædestinatum peccatorem amorem amicitie esse, quia nunquam deinceps per æternitatem interrumpenda, quæ maxima amicitie prerogatiua, & excellentia in communi estimatione est.

4. Quarto in questione de facto examinandum Theologicè venit: an penitens iustus plusquam iustus innocens, amicitia vtrique amore, diligatur? qua de re accuratè, & eruditè Ruiz d. citata sect. 11. & 12, in cuius examine statuendum; neutrum eorum ad maiorem gratiam finalem, & gloriam prædestinatum esse: ex dictis enim proxime constat eum, qui ad maiorem gratiam finalem, & gloriam prædestinatus sit, siue iustum, siue innocentem, à Deo magis amari. Secundo nec questio esse potest, quin iustitia, & sanctitas maior, in quocunque sit; magis Deo amicum, gratum, & amatum reddat. Nec dubitari etiam potest, quin in æque iustis iustitiæ innocentie quam penitentie sit de se gravior, & magis charum Deo innocentem, quam penitentem constituat: neque enim quod peccatum præcesserit, & inimicus Deo quis fuerit (quod solum iustitia penitentie per se loquendo habet) potest illam, illumque reddere Deo chariorem eo qui perseverantia in gratia Dei, & continuatæ antiquitatis in amicitia habet prærogativam, qua innocentie Dei per naturam magis per gratiam, quam penitentis assimilatur: inde virginis laus, maior quam perditæ intra castitatis virtus, quæ tamen si diu perseveret, inquit Baeharius, longa castitas amulatrix est virginis: aliunde etiam sapienter Seneca 6. de beneficiis, cap. 25. *Non vulnere malo, quam sanes nunquam cicatrix, nisi collata vulnere, placuit, quod ita coisse gaudemus, ut non fuisse mallems*: & Cicero. *Maximi vero consilij est providere, ne quid tale accidat*. & Eccles. 18. *Illud præbetur: ante languorem præpara medicinam*: de quo argumento videndus Augustinus in Psalm. 85. ad id *eruij animam meam*, & in Psalm. 143. ad id *Redemisti David*. Basil. homil. in id *Attende tibi*. Cassian. 11. de institut. renunciant. cap. 16. aliqui peccandum nobis aliquando esset, ut Deo esseamus chariores. Hoc suppositum commune Theologis potius, quam disputatum est. Theologis, inquam, vtrivque scholæ, & Scoticæ, & Thomisticæ, idque solum illos referens Ruiz sect. 11. num. 4. intendit conclus. 1. idque nec amplius probat ex Job 1. laudati à Deo, ut *recedens à malo*, & adhuc retinens innocentiam, & illud de Tobia: *cum irent omnes ad vitulos aureos*, & c. & Elther. 4. suam Deo innocentiam inter peccandi occasiones proponens, ut ab eo exaudiretur & illud de eo, qui mandatis ad vitam necessariis à Domino auditis Matth. 19. Marc. 10. Luc. 18. respondit. *Hæc omnia servavi à iuventute mea*: Marcus adiungit. *Iesus autem intuitus eum, dilexit eum*, & Domini erga Ioannem specialis amor ob vitæ innocentiam flagitarem. Nec amplius item probant testimonia Augustini 3. de liber. arbitrio cap. 5. circa med. & 2. Confess. cap. 7. sub init. Magni Gregor. in Euang. homil. 34. col. 2.

5. Tota ergo Theologiæ disputationis (indubitatis hisce tribus præmissis) difficultas est, an in penitentie iustitia, æquali cum innocentie iustitia, aliud necessario, vel physice, vel saltem moraliter intercedat, ratione cuius innocentie prærogativa superetur, siue ex parte obiecti, siue ex parte subiecti (Dei scilicet amantis, & de vtraque iustitia complacentis) ut merito magis amari à Deo penitentie, quam innocentie iustitia æqua entitatie, & ex adiunctis etiam penitentis actibus rigida, nec laxiori solum oratoria, & concionatoria Theologia dici absolute possit? quo exclusi rationem maioris amoris & gaudij diuini de iustitia penitentis, cum ob maiorem dilectionem eius erga Deum sibi peccata remittentem, quam sit innocentis, cui nihil graue, ac minus remittitur: tunc enim æqua in vtroque entitatie iustitia, quæ charitati commensuratur, non erit ut ex eo Luc. 7. constat: remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum; cui autem minus dimittitur, minus diligit: exclusi item maiorem humilitatem, cautionem, quibus plerumque penitens, suam fragilitatem expertus, à lapsu resurgere, debetque resurgere, quam eam inexpertus innocens habeat, ut recognoscunt Chrysost. 1. de proud. col. antepen. ut idcirco Dei permissionem & hominis lapsum peccatori vtiliorem asserant August. 14. de Ciuit. cap. 13. & in Psalm. 93. ad id *donescunt peccatori foveæ* adducta comparatione Pharisæi, & Publicani in ferm. 49. de temp. post med. S. Maxim. 2.

de fide cap. 29. ante med. Irenæ. 4. aduers. hæres. c. 17. S. Maxim. cent. 23. c. 9. 10. 16. & præsertim 23. Max. Gregor. Homil. 34. in Euang. colam. 2. ea vero humilitas & cautio, virtutes cum sint, ac proinde à Deo amabiles, quo maiores fuerint in penitente, quam in innocente æque entitatie gratiæ, & iustitiæ adiunctæ illam, & gratiorem, & amabiliorem Deo, magisque charum & amatum reddent, ac si gratia & iustitia maior illi adesset, & reuera adfuit, etiam in humiliore penitente, & cautiore, ut constat ex parabola, seu comparatione Pharisæi, & Publicani hic 18. de quorum postremo dicitur. *Amen dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: de qua vbi diximus agens Augustinus concludit. Magis placuit Deo humilitas in malo factis (id est de malis factis) quam superbia in bonis factis*.

6. Hæc omnia ab accurata dispositione & rigido, ac subtili examine Theologico exclusi, quia ut ex dictis suppositione secunda numero 4. constat, questionem inter Theologos sapientes locus, hæc secludantur, esse non potest: tum etiam, quia tota hæc questio instituitur ad rigidum verum sensum illius propositionis absolute à Deo prolata, & ex præmissis parabolis duobus dragmarum, & centum oviū absolute illarum apud Matth. cap. 18. & Luc. cap. 15. gaudium maius esse Deo, & celo de perditio, recuperato tamen, & per penitentiam iusto, quam de iusto, imò & iusti pluribus multo innocentibus: vbi nulla de maiore iustitia, aut virtutibus, sed de sola recuperatione penitentis ratio habetur: cum in conclusione, tum in dragma, ut quis perditæ inuentione, antecedente, ex quo conclusio deducitur. Text. Matth. sic habet numero 12. *Si fuerint alicui centum oves; & errauerit una ex eis: non relinquit nonaginta novem in montibus; & vadit quære eam, quæ erravit: & si contigerit, ut inueniat eam, amen dico vobis, quia gaudet super eam magis, quam supra nonaginta novem, quæ non errauerunt. Sic non est voluntas patris vestri, qui in celo est, ut periat unus de pusillis istis: vbi voluntatem positam negat de opposito voluntate explicuit, & probavit ut nunc, expendam: quia ex adiuncto eius capitis contextu promissio satis ita explicabatur. Lucæ vero cap. 15. gaudium maius positivè bis explicuit, ovium enim parabola promissa conclusit num. 7. *Dico vobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore penitentem agente, quam super nonaginta novem iustis qui non indigent penitentia*. Atque iterum aliam similitudinem dragmarum continuo sic adiungens: *quæ mulier habens dragmam decem, si perdidit dragmam unam, non accendit lucernam, & querit diligenter, donec inveniatur: & cum inveniatur, convocat amicos & vicinos dicens: congratulamini mihi, quia inveni dragmam, quam perdideram*: quod ab eis de æternitatis novem, non expolitur conclusit: numero 10. *ita dico vobis gaudium erit in celo Angelis Dei super uno peccatore penitentem agente*. Eo etiam tendit subiuncta immediatè parabola de filio prodigo, & perditio alteroque eiusdem Patris innocens, & frugi, cum enim hic concilius esset de coniuncto opulento, & symphonia ad fratris prodigi aduentum ipso inspectato, penecque à Patre, vel neglecto vel obliuioni tradito ita apud illum conquereretur: *ecce ego servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi; & nunquam dedisti mihi huiusmodi, ut cum amicis meis esularem; sed, postquam filius tuus hic, qui deservit esulantiam suam cum meretricibus venit, occidisti illi vinum saginatum, cui Pater: Fili tu semper mecum es; & omnia mea tua sunt; epulari autem & gaudere oportet te etiam (abscessit à charitate fraterna liuor) quia frater tuus hic mortuus fuerat, & reuixit: perierat, & inuentus est*.*

7. Dicendum non per accidens solum, sed per se loquendo in æque iusto penitente circumstantias esse, ob quas de facto magis absolute ametur innocente iustus, imò, & sic amari complacentia gaudio conaturalissimum Deo sit. Hoc manifeste probatur argumento ex parabolis assumpto, & similitudinibus rerum, non ratio sed vniuersaliter, & morali necessitate contingentium iniquæ, & drachma perditis, quæ sui recuperatione magis gaudium dominis faciunt, quam semper conseruata.

etiam plures, illud enim: si fuerint aliquid centum oneris, indebitum dictum; sicuti autem quæ mulier habens dragmas decem, de omnibus dicitur: tantumdemque valet atque cuiusque fuerint centum cures, aut quacunque mulier habuerit dragmas decem, &c. id autem, quod à Deo vult, veritas in casibus, cuiusque generis, euenit omnibus, conaturalissimum est: & fere necessarium moraliter est euenire: atque Deus ita sibi, quoad gaudium de recuperato peccatore ad iustitiam dicit euenire, atque euenturum semper: & amplius gaudere, & conaturalissime gaudium esse quam de æque iusto, imò pluribus innocentibus proficitur: eis verum exemplis & semel possetur naturalis amor, & perditorum dolor: quare, & recuperandi ardens dominorum supponitur desiderium, ut grandis de inuenta, recuperataque, vel oue, vel agnata, quam de aduersariis pluribus gaudium concipiant; quod nusquam suorum neglectores, & perditorum in dolentes conciperent: inde etiam similes in Deo affectus indulgentiores quidem, magisque grati erga homines supponuntur: ut teneat ex illis ad Deum illatione. Nimirum ardens de salute hominum omnium desiderium, ac de perditis dolor à nobis fuit (semotis imperfectioribus) statui quæstionem. 3. à certum. 2. per totam: à voluntario quidem eius, quatenus ex ipso est, erga illos affectu oriundi: idem argumento ex domini omnium similitudine ducto, ubi verbis ipsis gaudium positionem maius Dei de peccatore recuperato, iamque per penitentiam iusto ad bonum acceptis non videtur apud Mattheum à Christo Domino inferri, validius inferatur: siquidem in ea illatione, etsi per propositionem negatiam: non gaudium solum illud, sed & affectus Dei erga homines omnes, vnde moralis necessitate, & certitudine inferatur, explicatur: sic, inquit, non est voluntas aut patrem vestrum qui in celis est, ut pereat unus de peccatis istis, & postrema parabola de Filii prodigo, & fugi aqua Lucam, eandem rationem, clarius alius, gaudij illius de Filij perditio recuperatione amplius indignando alteri filio dedit: fili tu semper mecum es: &c. epulari autem, & gaudere oportebat: quia frater hic tuus, utique & filius idem meus, mortuus fuerat, & nunc reuerterat, & inuentus est: quibus Paternum Dei affectum, erga omnes, & singulos homines, talem, tantumque esse subtilis sollicitudinis Chrylogos, rimatus penitus, inuenit: ut vni totum in solidum, quod singulis, & omnibus impendi recognouerit semel. 168. med. ubi cit centum oues, nec plures fuerint, nec pauciores percontatus ex prisco numerandi à manu vna ad alteram more, quo centenarius numerus in dextram cadebat, ad quam predestinati, nonus vero supra nonagenarium cadebat in sinistram, ad quam reprobi spectant, responderet. An illo cuius totum dissipauerat centenarium numerum (nempè Pastoris Dei, & dolore, & affectu) & totum de dextera redegerat ad sinistram, ut dispendio vnus, & sinistram clauderet omnes, & dextera nihil haberet. Non negamus, & nonus numerus in sinistram laesit clausus: confusus, & tenetur oppressus; qui tamen vnus percipitur, & sentit augmentum, max dextera transit ad palmam, mox centenarii numeri transit ad coronam, est non habuisse centenarium numerum doloris est, cuius doloris est perdidisse: videris, quia per vnus ovis amissionem patris iste totum gregem cecidisse de dextera, & totum in sinistram doluerat recidisse: (utique, quia singularum ovium, toto in solidum, atque omnium saluti inhiabat desiderio) & ideo relicto nonaginta novem vnâ sequitur vnâ quærit, ut inueniret in vna omnes, redintegraret omnes in vna. Nihil in tanta subtilitate ad rem hanc solutus.

8. Inde facile ostenditur, magis Deo gratum esse, ac delectabile, æque iustum penitentem, quam innocentem, quia, etsi peccati antecedentia nihil formaliter, seu quasi à forma, melius formaliter, tamen conditionaliter, vel tanquam ex circumstantia, & conditione per se gratius aliquid Deo apponitur. Non solum ex generali rationalium conditione, quibus ut Aristot. ait. 1. Rheticor. cap. 11. post med. Bene mereri incundum est. Idcirco suuente quoquo propinquius, & manca supplere suæ hominibus est: maiorisque suauitatis materia reparata à se domum, dicitur prius, habere, quam semper suam possidere: in eo quippe industria possiden-

tis magis elucet, ut magis complacere: sicuti & medico ægrum sanare, quam sanum leuare maioris artis, & potestatis, & scientiæ est: indeque laudabilior, magisque de ægro sanato, quam de sano seruato laudatur: eoque magis, quo ægritudo maior fuit; ea de causa beatius penitentibus criminum suorum memoriam perpetuo adiuturam, ut Dei in ipsos misericordiam in æternum iuxta Psalm. 88. & ipsi, & Beati reliqui cantent, nec decantent vquam, iniquitatem, quasi vno ore, Greg. Mag. 4. moral. cap. vlt. sub finem, & Augustin. 22. de ciuit. cap. 26. post med. quo cantico in gloriam gratia Christi, cuius sanguine liberati sumus, nihil erit profecto illi incunctius cinerati: Hoc, inquam, de Deo elui, suæque gloriæ, ac de Beatis è Dei, laudique ipsius complacentia probant; sed de Dei erga penitentem iustum amore, & complacentia (quo solum parabolarum Christi argumentum, & conclusio spectant) quia ex lapsu, etsi non, ut à forma, sed, ut à conditione per se requisita, iustitia, & gratia eadem, imò, & minor etiam, reditur (nescio, qua ratione, nisi ex inopino, ac proinde ex admirabili contra præconceptum timorem successu, etsi continuo similitudine experimento omnibus noto) multo iucundior: ut testatur est Aristot. sub recitata proxime verba: euadere quoque periculum, tanto incundius, quanto propius periculo: admirabilia enim hæc sunt: quibus etiam consonat S. Thom. 1. 2. quæstion. 33. art. 4. & 8. in hoc argumentum æque elegans, ac fufus Augustinus ex parabolis hisce 8. confell. toto cap. 3. discutit: ex quo hæc. Quanto maius periculum fuit in prælio, tanto maius gaudium fuit in triumpho, iactat tempestas nauigantes, minaturque naufragium; omnes futura morte pallefcunt; tranquillatur calum, & mare, & exultant omnes, quoniam timerunt nimis. Eger est charus, & vena eius malum renunciat: omnes qui enim saluum cupiunt, agrotant simul animo: si ei resces & non dum ambulat pristinis viribus, & iam sit tale gaudium, quale non fuit, cum antea saluus & fortis ambularet: & hæc quidem ob imminens mali præcedentem ex amici, vel nostri complacentia timorem: quid, si de mali eius absoluto addeat ex simili affectu dolor vehemens, (ut è simili affectu de lapsu penitentis (sublatis imperfectioribus) in Deo eius recuperationi, & resurrectioni præiuit: præcessisset: & id nonnullis etiam exemplis ostendere pergit Augustinus: edendi, & videnti voluptas nulla est, nisi præcedat esuriet, & sitiienti molestia, & ebrios quidam salsusculi comedunt, quo fiat molestus ardor: quem, dum exinguit potasio sit delectatio: & institutum est, ut iam postea sponsa non tradatur statim, ne vilem habeat maritus datam, quam non suspirauerit sponsus dilatare. Ex quibus concludit vbiq; maius gaudium molestia maior præcedit: qui ergo in ita salutem peccatoris desiderante Deo, eiusque exinde lathalis culpæ malum, inferno ipso maius, vehementer dolente, quod per se quidem ad eius recuperationem, & penitentiam iustitiam de eius præ innocentis gratia etiam minore excellum gaudij assequi mente valeat: nihil ergo hyperbolicum: sed rigide veritatis Theologice plenum illis Luc. 7. verbis est: ita gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiam agente, quam super nonaginta novem iustis, qui non indigent penitentia: idque per se iustitiæ penitentis, qua tali, euenire, etsi entitatie sumptæ per accidens eueniat: quod vobis solum à nobis discordare nostrum Ruiz plane fecit.

9. Probatur secundo valida ratione Theologica (que valide etiam discursum confirmat) ex maioriore amoris, & efficacis desiderij Dei, quod per se loquenda ad iustitiam, & gratiam penitentiam, quam innocentiam donandam in Deo præcedit: quod enim maius desiderium sui habuit, & fecit, maius longe gaudium facit possessum, ut Augustini exempla, & conclusio euincunt. Aut maius fortiusque, & ardentius desiderium de æqua, imò, & minori iustitia, & gratia penitentis ostenditur: quia desiderium, quo plures difficultates, & motiua ab ipso retardantia desiderantem, vincuntur, proterunturque, fortius, maius, longeq; ardentius est eo, quo nihil, vel parum difficultatis obiectiue ab eo retrahentis superatur: id quidem amantium quotidiano experimento comperitur, sacro etiam consummatum elo-

quid

Quo Genes. 29. ubi de septennio seruitutis pro nuptiis Rachel socero suo: *videbuntur illi pauci dies pro amoris magnitudine*. Atqui amor Dei, & desiderium iustificandi impium (quous gratia, & sanctitatis, seu amicitiae gradu) proterit Deus summum ex parte sui iustificantis oblatum eius ad sanctitatem iustitiam, gratiamque sui renocandi, & quo maxime ab eo prestando volendoque obiective retrahebatur; nihil autem, vel fere nihil in amando innocente iusto esse potest, quod eius amor superet: ergo amor, & desiderium, ex quo iustificat, utique, impium per se, ac de se maius, fortius ardentiusque est eo, quo, & ex quo iustum innocentem amat, & servat. Minor subsumpta certa est: quia ex parte penitentis peccatoris iustificandi praecedat mortale peccatum odii Dei potentissimum voluntati eius motuum, & quo, vel maxime, Deus à peccatoris amore per scripturam Patres, & Theologos auertitur: atque in eius odium impellitur adeo, ut quamvis egregius iustus, ingentibusque obsequiis meriti condigne alteri iusto gratiam apud doctos recentiores valeat; at, ut odium peccati deponat, remittatque illud peccatori Deus, quantumvis gratia ornatus, & ingentibus obsequiis in Deum excellens nequeat, in horum etiam, fere omnium sententia, ita promereri: quid plura? totum argumentum Pauli est ad Romanos 5. *commendat*, inquit, *autem charitatem suam Deus in nobis: quia, cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus, Christus pro nobis mortuus est*. Multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius salui erimus ab ira per ipsum: si enim cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filii eius, multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius, pende, in nobis: in quibus summum ad reconciliationem oblatum erat, Deum suae charitatis ostensionem fecisse: summam vim meritorum Christi fuisse monstratam in eo, quod Deum, eo non obstante motuum, ad peccatoris reconciliationem, & penitentiae iustitiam impetrandam deflexerit: unde eorundem virtute iustificatis donandam argumento à maiori ad minus cum ex parte amoris Dei, cum ex parte virtutis meritorum Christi, legitime intulit.

10. Inde vero & Ecclesia sic orat. *Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxime & miserando manifestas*: quia nimirum amor & misericordia te in te etiam tuosque affectus (quae maxime rationalis potestas est) iustitiae à Deo peccati ad vindictam iramque impulsae, quos cohibent, atque in beneficentiam convertunt, potentem ostendunt. Rationem vero, quam supra explicuimus de amore Dei erga peccatores, creaturas nempe suas: quibus parci, addit simul Sapient. 12. *ob hoc, quod omnium dominus es, omnibus te parcere facis*. Recte igitur S. Th. 2.2. quæst. 106. art. 2. absolute docuit penitentem iustum maiorem gratiarum actionem Deo debere, quam innocentem: etsi enim fuisse subtilitatibus quas tardiores, vel non assequimur, vel non probamus; id Caietanus defendat; improbet autem absolute Ruiz proximè sect. 12. sine: quia putat iustitiam innocentiae maius absolute donum esse, atque à maiore Dei amore, quam penitentiae iustitiam procedere (in quo aperte decipitur) quia doni secundum se magnitudinem solummodo considerat & recipientis commodum, quod maius certe ex maiori siue entitativè siue quoad durationem dono quod recipit, non autem amoris ex parte Dei (qui beneficii), ut Seneca, & Cicero aiunt anima est magnitudinem maiorem, necessariam de se, ut insensis inimicis peccatoribus beneficiat vii argumento hoc secundo ponderamus. Inde vero haudquaquam inferitur iustum penitentem amplius innocente debere gloriam, adhuc de donis Dei, cum hæc in innocente, vel sola duratione, & perseverantia, seu permanentia sint maiora, & damni culpe quam ab innocente Deus auertit, ac proinde, quod ex parte iusti penitentis est minus sanè gloriosum est: imò & turpissimum est, quod peccatum præcesserit, de quo etiam ut gratia receptæ coniuncto nulla illi accrescit gloria, sed ignominia. Recte igitur Augustinus tract. 10. in Ioann. sub fin. aiebat: *quale est idcirco se velle laudari, aut viro suo tam detestabiliter egrotanti, ut non possit aliter, quam medici morte sanari? Non est hoc nostrorum gloria meritorum, sed medicina morborum*: cui consonat S. Thom. 1.2. quæst. 20. art. 4. fin. solut.

ad 2. & confirmat exemplo Patris familias, qui pretiosius quid egrotanti seruo, quam sano filio, quem plus absolute diligit, donat: quæ consideratis ex parte obiecti motibus amoris certissima sunt; at vero considerata amoris ex parte Dei magnitudine, qua tantum præpediculum ex parte penitentis lethali peccato appositum proteritur: ob quam dubio procul maior Deo debetur gratitudo, quæ non tam ob doni recepti magnitudinem quam ob amoris quo donatur præcipue habetur; quod in gloriatione de receptis, & possessis secus habet.

CERTAMEN IV.

Aliud documentum de facto ad Theologiam spectans de maiori parte amoris Dei erga homines, vel Angelos deceditur.

1. **E**X reliquis Theologicis difficultatibus ad quaestio- nem de facto spectantibus prima est. An Deus plus Angelis homines adamavit? qua in difficultate, & Christus homo, est non pure, & eius sanctissima parens MARIA, à collectione tota hominum extrahendi sunt: cum de primo ob infinitam Deitatis sanctificationem, de MARIA, & propter maternitatis excellentiam, & propter gratiam collectione gratiae cunctis Angelis, & hominibus, longe maiorem; tota collectione Angelorum & hominum amabiliorem, & amatum Deo illam fuisse, & Patribus, & Theologis statum etiam est: ex quo præsertim rimandis, erudiendi Mariæ excellentiam æqua subtilitate, & eruditione gloriose, & ad antiquiorum etiam inuidiam, noster Soares tom. 2. in 3. part. insudavit, ea de re primus disputationem instituit, & laudis progressu postremus. Ergo de reliqua hominum collectione, comparatione totius Angelorum collectionis difficultas procedit. Sanctus Bonaventura in 1. d. 32. articulo vii. quæstion. 4. Carthusian. ibi quæst. vii. col. 3. pro hominum collectione stat: videturque secuti tandem. Alexand. 1. p. quæstion. 32. m. 1. quem prius imitatur Molina. Verum hi de ea hominum collectione non, nisi propter ordinem ad Christum loquuntur: quo non de collectione pura hominum seculo Christo Domino eiusque gratia, & sanctitate (necum Diuipara etiam seculi) loqui se ostendunt: sed gratiam, & gloriam collectionis reliquorum hominum comparata cum gratia, & gloria collectionis totius Angelorum maiorem esse, ac subinde ob illum excessum collectionem hominum magis à Deo amabilem & amatum de facto docet Ruiz sect. 8. à numero 8. fundamenta iactans, ad numer. 14. concl. 4. rem concludens. Richard. in 3. d. 32. art. 4. quæstion. 1. ex aduerso stat pro Angelorum collectione ex qua paucos in gratia, & gloria ab excellentibus sanctis hominibus aliquot æquari putat: excedi vero pauciores; hominum autem fere omnes non solum à primoribus; sed à vulgo etiam, in gratia & gloria vinci, S. Thom. 1.2. p. quæstion. 10. art. 4. ad 2. & in 3. d. 32. quæstion. vii. sine æquam vnici, atque alterius collectionis gratiam censet, & gloriam: quare & æque utramque de facto à Deo amari. Probat æqualitatem illam ex 21. Apocalyp. verb. illis. *Mensura illa Angelis mensurantis actiue non autem passivè mensuratur*, ut ex textu constat: unde, etsi ædificij celestis hominum civitatis mensurata per Angelum textus magnitudinem dicat, ut dicit; nusquam tamen cum magnitudine civitatis Angelicæ, ibi non mensurata, comparatio necum dicit æqualem.

2. Hi omnes de amore de facto commentantur cum bonitate, & amabilitate obiecti discurreunt; cum tamen, ut absolute, & exactè quaestio decidatur, aliunde etiam amoris diuini magnitudo pensari debet, ut ex nuper dictis certam. 3. apparet: quare duplex & hominum, & Angelorum amor distingui debet. Alii quidem